

URBAN ISSUES

#EGiB, #udostępnianie
danych, #Państwowy Zasób
Geodezyjny i Kartograficzny,
#geodezja, #jakość danych
przestrzennych

EGiB – zasady, formy udostępniania oraz jakość danych

Aleksandra Jarzmik

Instytut Rozwoju Miast i Regionów
e-mail: ajarzmik@irmir.pl

 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2821-0662>

Abstrakt

Baza Ewidencji Gruntów i Budynków, czyli rejestr danych liczbowych i opisowych, wykorzystywana jest m.in. w procesie planowania przestrzennego, ustalania wysokości podatków i świadczeń, a brak zmodernizowanej i aktualnej bazy może pociągnąć za sobą spore konsekwencje zarówno dla pojedynczych zainteresowanych, jak i jednostek samorządu terytorialnego. Od lutego 2019 r. na potrzeby prowadzonych badań pozyskuje się dane z ewidencji gruntów i budynków od 314 powiatów oraz 66 miast na prawach powiatów w Polsce. Baza zebranych w tym procesie informacji posłużyła do stworzenia poniższego artykułu. Ukazane w nim zostały procedury składania wniosków wraz z zasadami udostępniania danych. Przeanalizowano również szybkość odpowiedzi w poszczególnych powiatach oraz kompletność udostępnionych danych i ich zgodność z wytycznymi narzuconymi przez Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 29 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ewidencji gruntów i budynków. Dotychczas dane ewidencji gruntów i budynków uzyskano z 378 jednostek samorządu terytorialnego, a średni czas odpowiedzi wyniósł 1 miesiąc.

©2020 Aleksandra Jarzmik. This is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>).

W artykule zaprezentowano wyniki badań naukowych realizowanych w ramach projektu pn. *Nowy model urbanizacji w Polsce – praktyczne wdrożenie zasad odpowiedzialnej urbanizacji oraz miasta zwarte* (Gospostrateg 1/384689/20/NCBR/2019), współfinansowanego ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Strategicznego Programu Badań Naukowych i Prac Rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków” GOSPOSTRATEG.

Wprowadzenie

Od dostępu do danych zawartych w Ewidencji Gruntów i Budynków (EGiB) zależy realizacja wielu zadań. Dane zawarte w EGiB stanowią podstawę w planowaniu gospodarczym, planowaniu przestrzennym oraz w ustalaniu wymiaru podatków i świadczeń. Baza EGiB, zgodnie z Ustawą z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne, jest rozumiana jako: „system informacyjny zapewniający gromadzenie, aktualizację oraz udostępnianie, w sposób jednolity dla kraju informacji o gruntach, budynkach i lokalach, ich właścicielach oraz o innych podmiotach władających lub gospodarujących tymi gruntami, budynkami lub lokalami”, a zadanie prowadzenia baz EGiB leży w kwestii jednostek samorządowych na szczeblu powiatowym. W rzeczywistości oznacza to, że otrzymujemy 380 baz prowadzonych i udostępnianych na różne sposoby, nie wliczając pojedynczych jednostek prowadzących bazę niezależnie (Izdebski 2017).

Pozyskiwanie danych z rejestru EGiB jest jednym z elementów realizacji projektu „Nowy model urbanizacji w Polsce – praktyczne wdrożenie zasad odpowiedzialnej urbanizacji oraz miasta zwarte (NewUrbPact)”. Jest on realizowany w ramach Strategicznego Programu Badań Naukowych i Prac Rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków” – GOSPOSTRATEG przez Ministerstwo Rozwoju będące liderem projektu, Instytut Rozwoju Miast i Regionów oraz Uczelnię Łazarskiego. Główne cele projektu to wypracowanie wzorów rozwiązań na rzecz prowadzenia racjonalnej urbanizacji w Polsce oraz przygotowanie praktycznych zastosowań w kluczowych obszarach polityki państwa dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego, rewitalizacji, gospodarki nieruchomościami i mieszkalnictwa. Metody opracowane w projekcie posłużą do podniesienia jakości i znaczenia planowania przestrzennego oraz podkreślenia jego roli w zarządzaniu i kształtowaniu procesów urbanizacji. Głównym bodźcem służącym realizacji zadania jest konieczność ograniczenia procesów niekontrolowanej urbanizacji, depopulacji ośrodków miejskich oraz procesu kurczenia się miast.

Proces pozyskania danych w jednostkach samorządu terytorialnego

W celu uzyskania potrzebnych danych (działek, budynków i klasoużytków) Instytut Rozwoju Miast i Regionów (IRMiR) jako jednostka naukowa zobowiązany był wypełnić wniosek o udostępnienie materiałów z Powiatowego/Wojewódzkiego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego stanowiący załącznik nr 3 do Rozporządzenia Ministra Administracji i Cyfryzacji

z dnia 9 lipca 2014 r. w sprawie udostępniania materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, wydawania licencji oraz wzoru dokumentu obliczenia opłaty. Załącznik ten zawiera informacje charakteryzujące zakres uprawnień do przetwarzania materiałów zasobu.

Instytut Rozwoju Miast i Regionów jest instytutem badawczym zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym nadzorowanym przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej działającym w oparciu o Ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych. Jako instytut badawczy podlega zwolnieniu z wszelkich opłat dotyczących pozyskiwania danych z powiatowych zasobów geodezyjnych i kartograficznych na podstawie Ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o Prawie Geodezyjnym i Kartograficznym, która w art. 40 a ust. 2, pkt. 2, litera b mówi, że:

- „2. Nie pobiera się opłaty za:
- 2) udostępnienie w postaci elektronicznej zbiorów danych powiatowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego:
 - b) w celu prowadzenia badań naukowych oraz prac rozwojowych: jednostkom naukowym, o których mowa w art. 2 pkt 9 Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (DzU z 2014 r. poz. 1620, z 2015 r. poz. 249 i 1268 oraz z 2016 r. poz. 1020 i 1311)”
- Zgodnie z ww. Ustawą z dnia 30 kwietnia 2010 o zasadach finansowania nauki art. 2 ust. 9, litera c, zwolnione z opłat są m.in. instytuty badawcze:
- „9) jednostki naukowe – prowadzące w sposób ciągły badania naukowe lub prace rozwojowe:
- c) instytuty badawcze.”

Każdy wniosek Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego (PZGIK) zawiera dane wnioskodawcy oraz jednostki zajmującej się ich udostępnianiem, formę przekazania i sposób udostępnienia danych oraz przedmiot wniosku (zbiór danych, rejestry, bazy itp.), który należy doprecyzować za pomocą pozostałych załączników. W przypadku zbioru danych EGiB jest to załącznik P1. Formularz określa przestrzenną lokalizację zbiorów bazy EGiB, jakie obejmuje wniosek, oraz jaki zakres danych jest niezbędny do prowadzenia badań.

Jeżeli wniosek obejmuje dostęp do danych identyfikujących właściciela/władającego nieruchomością, zgodnie z Ustawą z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych wymagane jest zdefiniowanie interesu prawnego. W związku z prowadzonymi badaniami IRMiR wnioskowano o pełny zbiór danych (opisowe i geometryczne) bez danych osobowych.

Nieliczne powiaty wymagały dostarczenia wniosku o udostępnienie danych zgromadzonych w rejestrze publicznym. Zbiór EGiB jako rejestr publiczny traktowany jest przez niektóre jednostki jako zbiór danych

już raz upubliczniętych. Wzór pisma został określony przez Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 września 2005 r. w sprawie sposobu, zakresu i trybu udostępniania danych zgromadzonych w rejestrze publicznym. Wskazuje się w nim zadanie publiczne oraz podstawy prawne uprawniające Instytut do uzyskania danych i ich wykorzystania w sposób określony we wniosku. Wszystkie druki w formie edytowalnej dostępne są na stronie Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii (GUGIK) w zakładce „Dane PZGIK” oraz na stronach poszczególnych jednostek powiatowych odpowiedzialnych za prowadzenie zasobu.

Wnioski składano za pomocą Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej (ePUAP) w trybie pisma ogólnego do podmiotu publicznego wraz z załącznikami: pełnomocnictwem Dyrektora IRMiR, opisem projektu NewUrbPact, listem polecającym Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, podstawą prawną Instytutu upoważniającą do bezpłatnego pozyskania danych. Jeżeli podmiot prowadzący zasób tego wymagał, wysyłano oryginały dokumentów pocztowo.

Kilka powiatów zwróciło się z prośbą o uzupełnienie wniosku o udostępnienie danych zgromadzonych w rejestrze publicznym. Dane EGiB udostępniane są m.in. w geoportalach powiatowych lub systemach informacji przestrzennej, przez co traktowane są jako dane ogólnodostępne. W celu ich uzyskania wypełniono załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 września 2005, w którym określono ponownie zadanie publiczne oraz podstawy prawne uprawniające Instytut do uzyskania bazy EGiB, wskazano też rejestr, w którym znajdują się potrzebne dane wraz z ich zakresem oraz okresem czasowym, jakiego dotyczą.

Wydział Geodezji i Kartografii Miasta Świętochłowice jako jedyny zaproponował wypełnienie wniosku poprzez prowadzony przez miasto geoportal. Jest to dogodne i szybkie rozwiązanie dla osób pozyskujących dane, zwłaszcza w przypadku ograniczonego dostępu do platformy ePUAP. Nie każda jednostka posiada jednak taką usługę.

Obecnie możliwość złożenia wniosku elektronicznego w formie gotowego wzoru na wspomnianej platformie oferuje jedynie dziewięć jednostek samorządowych: Zamość, Warszawa, Pabianice, Gorzów oraz powiaty zwoleński, jędrzejowski, pułtuski i walecki (ePUAP). W momencie składania wniosków w lutym 2019 r. usługę taką oferowało jedynie Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej w Warszawie. Samo korzystanie z tej platformy może być problematyczne – system nie jest niezawodny i często złożenie wniosku może przysporzyć wiele problemów. Zdarza się, że w trakcie przesyłania system usuwa podpisy elektroniczne, dokumenty za-

łączone do wniosku lub sam wniosek nie może zostać pobrany, czasem też elektroniczna skrzynka podawcza danego podmiotu jest nieaktywna. Warto też podkreślić, że nie każdy wydział geodezji i kartografii posiada oddzielną skrzynkę podawczą ePUAP. W większości jest to skrzynka ogólna, do której spływają wszystkie pisma wagi urzędowej rozpatrywane przez różne komórki urzędu miasta lub powiatu. Utrudnia to bezpośredni kontakt z wydziałem oraz w zależności od ilości otrzymywanej korespondencji wydłuża czas na rozpatrzenie wniosku.

Po wysłaniu prośby za pomocą platformy komunikowano się telefonicznie ze starostwami powiatowymi lub bezpośrednio z wydziałami zajmującymi się prowadzeniem zasobu w celu zlokalizowania przesłanego pisma oraz doprecyzowania szczegółów zamówienia. W 45 powiatach wymagane było uiszczenie opłaty skarbowej za złożone pełnomocnictwo uwierzytelnione podpisem elektronicznym przez Dyrektora IRMiR lub przesłane w oryginale, zgodnie z Ustawą z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.

W puli 380 jednostek terytorialnych jest też kilka miast, które prowadzą bazę ewidencji gruntów i budynków niezależnie od powiatów: Wolbrom (powiat olsztyński), Kutno (powiat kutnowski) i Zawiercie (powiat zawierciański). Wiąże się to z ponownym składaniem wniosku obejmującego teren samego miasta w przypadku nieprzekazania części wniosku do miasta przez odpowiednie organy w jednostce powiatowej. Wyjątkowym przypadkiem jest także miasto Nowy Sącz, gdzie – w przeciwieństwie do poprzednich przypadków – obowiązki prowadzenia bazy EGiB dla obszaru miasta przejęło starostwo powiatowe.

Format plików

Dane ze starostw powiatowych były udostępniane w okresie 13 miesięcy poprzez zabezpieczony protokół FTP, w formie usługi WFS, mailowo, przez platformę ePUAP oraz na płytach DVD od powiatów, które posiadały tylko taką możliwość.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 29 listopada 2013 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie ewidencji gruntów i budynków, jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane są udostępniać dane EGiB w uniwersalnym formacie *Geography Markup Language* (GML): „Wymiana danych między bazami danych ewidencji oraz udostępnianie danych z ewidencji innym systemom informatycznym lub teleinformatycznym przy użyciu środków komunikacji elektronicznej odbywa się w postaci elektronicznej w formacie GML zgodnie ze schematem GML, zawartym w załączniku nr 4a do rozporządzenia”.

Uzupełniając wniosek o udostępnienie materiałów powiatowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, nie narzucano formatu, w jakim wnioskowane bazy danych mają zostać udostępnione. Z uwagi na to, że nadal nie wszystkie jednostki są w stanie poprawnie wygenerować pliki GML, przykładowy eksport całości powiatu/miasta na prawach powiatu może skutkować nadmiernym obciążeniem programu bądź komputera, a w rezultacie wadliwym plikiem (np. brakiem geometrii, brakiem numerów działek), jego brakiem lub wygenerowaniem danych osobowych. Często inny format, SWDE czy SHP, był wybierany przez osoby realizujące wniosek jako zajmujący mniej czasu i nie tak zasobochłonny.

Każdy z wybranych formatów ma swoje wady i zalety. Powiatowe ośrodki dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej (PODGiK) udostępniają zgromadzone przez siebie dane EGiB w formatach: SWDE, DXF, SHP lub GML. Powiat poznański jako jedyny udostępnił swoje pliki poprzez usługę WFS. Poniżej porównano wszystkie rozszerzenia otrzymanych plików:

- a) Format SWDE (*Standard Wymiany Danych Ewidencyjnych*) jest nieaktualnym już standardem wymiany danych, w którym do roku 2013 prowadzono rejestr EGiB. Został zdefiniowany w załączniku nr 4 do Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Miksa 2006), aktualnie uchylonym. Dane w tym formacie są udostępniane za pomocą osobnych plików graficznych i opisowych lub w zintegrowanym, zawierającym obydwa te elementy. Osoby chcące pracować na takim pliku muszą posiadać programy, które służą do prowadzenia bazy w tym rozszerzeniu, np. EWMAPA, EWOPIS lub zmienić format pliku w przypadku analizy otrzymanych danych w programie C_SWDE.
- b) DXF (*Data Exchange Format*) jest formatem służącym wymianie plików wektorowych (graficznych) opracowanych przez firmę Autodesk, z których programów (CAD) korzystają z reguły geodeci. Nie posiada on większości wystarczających danych opisowych ani nadanego układu odniesienia. W przypadku gdy grafika w DXF i baza danych opisowych w SWDE są generowane osobno, połączenie ich w spójny plik może być niemożliwe, gdy nie posiadają one wspólnych identyfikatorów. W zależności od znajdujących się w nim elementów pliki także mogą osiągać duże rozmiary. Najlepiej sprawdza się przy wymianie plików pomiędzy użytkownikami programów CAD (*Autodesk*).
- c) SHP (*Shapefile*) to kolejny format plików przenoszących grafikę wektorową wraz z opisem w formacie DBF, z reguły mają małe rozmiary, są łatwo edytowal-

ne, a przekonwertowanie plików do tego rozszerzenia z reguły nie sprawia trudności (*ESRI*).

- d) WFS (*Web Feature Service*), jeden ze standardów udostępniania map, usługa ta umożliwia pobranie z PZGIK części lub całości poszczególnych zbiorów danych przestrzennych przechowywanych w PZGIK zgodnie z zadanymi kryteriami (*Geoportal Infrastruktury Informacji Przestrzennej*), np. w formacie GML w ramach wymiany danych przestrzennych między różnymi systemami geoinformacyjnym. WFS oferuje bezpośredni dostęp do informacji geograficznej przez Internet (*Open Geospatial Consortium*).
 - e) GML został wskazany w Rozporządzeniu Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 29 listopada 2013 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie ewidencji gruntów i budynków jako format, w którym odbywa się wymiana baz danych. W geoinformatyce jest on stosowany jako język formalny do opisu struktur danych (norma ISO serii 19100) oraz jako otwarty format wymiany danych przestrzennych (Chojka 2013). Jest międzynarodowym formatem wymiany danych, a dodatkowo może być odczytany za pomocą darmowego oprogramowania QGIS, podobnie jak pozostałe formaty za wyłączeniem SWDE. Modyfikacja systemu tworzono do tego momentu pod rozszerzenie SWDE na GML przysporzyła powiatowym ośrodkom dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej w tym zakresie problemów. Wprowadzony do praktyki geodezyjnej został w momencie wejścia w życie rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie ewidencji gruntów i budynków z 2013 r., przez co ciężko było zastosować dobry schemat aplikacyjny dla wszystkich powiatów i uniknąć błędów (Pakuła-Kwiecińska 2013).
- Powszechnym problemem przy eksporcie plików GML, na jaki zwracano uwagę w starostwach, były błędy możliwe przy generowaniu warstwy klasoużytków. Nadal nie wszystkie elementy bazy EGiB są dostosowane do aktualnych standardów i w niektórych powiatach ciągle funkcjonują osobne warstwy „konturów klasyfikacyjnych” i „konturów użytków gruntowych”, niekiedy także z osobną warstwą klasoużytków. Problem ten został podkreślony w informacji o działaniach podejmowanych wobec Głównego Geodety Kraju przez podmioty wykonujące zawodową działalność lobbingsową w 2012 r., zaraz przed przyjęciem rozporządzenia z 2013 r. (Główny Urząd Geodezji i Kartografii 2015). Poniżej (Ryc. 1.) lista warstw w pliku GML udostępnionym przez powiat jeleniogórski. Widać na nim wszystkie trzy elementy i tylko warstwa „klasoużytek” nie posiada geometrii.

Ryc. 1.
Lista warstw w pliku GML
w powiecie jeleniogórskim
Źródło: opracowanie własne
na podstawie danych EGİB
pozyskanych z PODGiK –
powiat jeleniogórski

ID warstwy	Nazwa warstwy	Liczba obiektów	Typ geometrii
15	EGB_JednostkaRejestrow...	49	None
14	EGB_JednostkaRejestrow...	4539	None
1	EGB_Klasouzytek	14738	None
5	EGB_KonturKlasyfikacyjny	10145	Polygon
6	EGB_KonturUzytkuGrunt...	16287	Polygon
11	EGB_ObjektTrwaleZwiaz...	73	Point
11	EGB_ObjektTrwaleZwiaz...	45	CompoundCurve

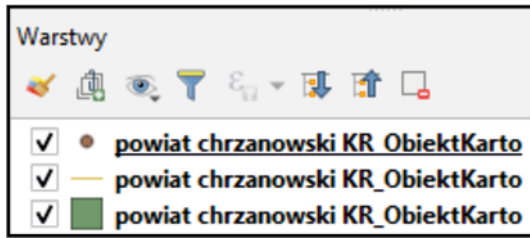
„...projekt Rozporządzenia i standard SWDE traktuje ‘Klasouzytek’ wyłącznie, jako informację opisową (powierzchnię wyrażoną w postaci tekstu) wyliczoną w ramach przestrzennego pokrycia, rozliczenia obiektów geometrycznych ‘Użytków’ i ‘Konturów klasyfikacyjnych’ w działce. Dane o tym obiekcie (bazując na projekcie Rozporządzenia oraz wykorzystując aktualny standard SWDE) można przekazywać tylko w jedną stronę, tzn. można wyliczyć jego powierzchnię dla danych opisowych, a geometrię trzeba przekształcać na nowe obiekty” (Główny Urząd Geodezji i Kartografii 2015).

W uzyskanych danych znalazły się też pliki GML, które mimo formatu nimi nie są. Zamiast wyraźnego podziału na poszczególne warstwy, jakie powinny się znaleźć w pliku GML, jest jedna warstwa, która zawiera wszystkie informacje. Utrudnia to pracę osób posługujących się tymi plikami, jak i wnioskującego o np. wycinek z takich danych. Jako przykład poprawnie wygenerowanego GML można podać jeden z plików otrzymanych z powiatu jeleniogórskiego, obręb Podgórzyn (Ryc. 2.).

Zawiera on wszystkie warstwy, zgodnie ze zmienionym Rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 3 stycznia 2019 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków. Schemat aplikacyjny UML danych EGİB – Diagram: Dziedziczenie, jakie powinny się w nim znaleźć. Dla kontrastu na Rycinie 3 widzimy listę warstw powiatu chrzanowskiego. Całość powiatu znajduje się w jednym pliku GML, bez podziału na mniejsze obręby. Zbiorczy plik zawiera tylko 3 warstwy odpowiadające kolejno punktom, liniom i poligonom. Nie ma tutaj wyodrębnionych budynków, klasoużytków ani działek. Praca w takim pliku jest o tyle trudna, że modyfikując jeden element, modyfikujemy go na całej warstwie. Aby zlokalizować poszczególne elementy, np. budynki, należy je wyselekcjonować z listy wszystkich wygenerowanych elementów. W tym przypadku grafika jest prawdopodobnie bezpośrednio przeniesiona z formatu DXF.

Dla zobrazowania preferencji powiatów dotyczących udostępniania danych z rejestru stworzono mapy z podziałem na 380 jednostek (Ryc. 4.), u których

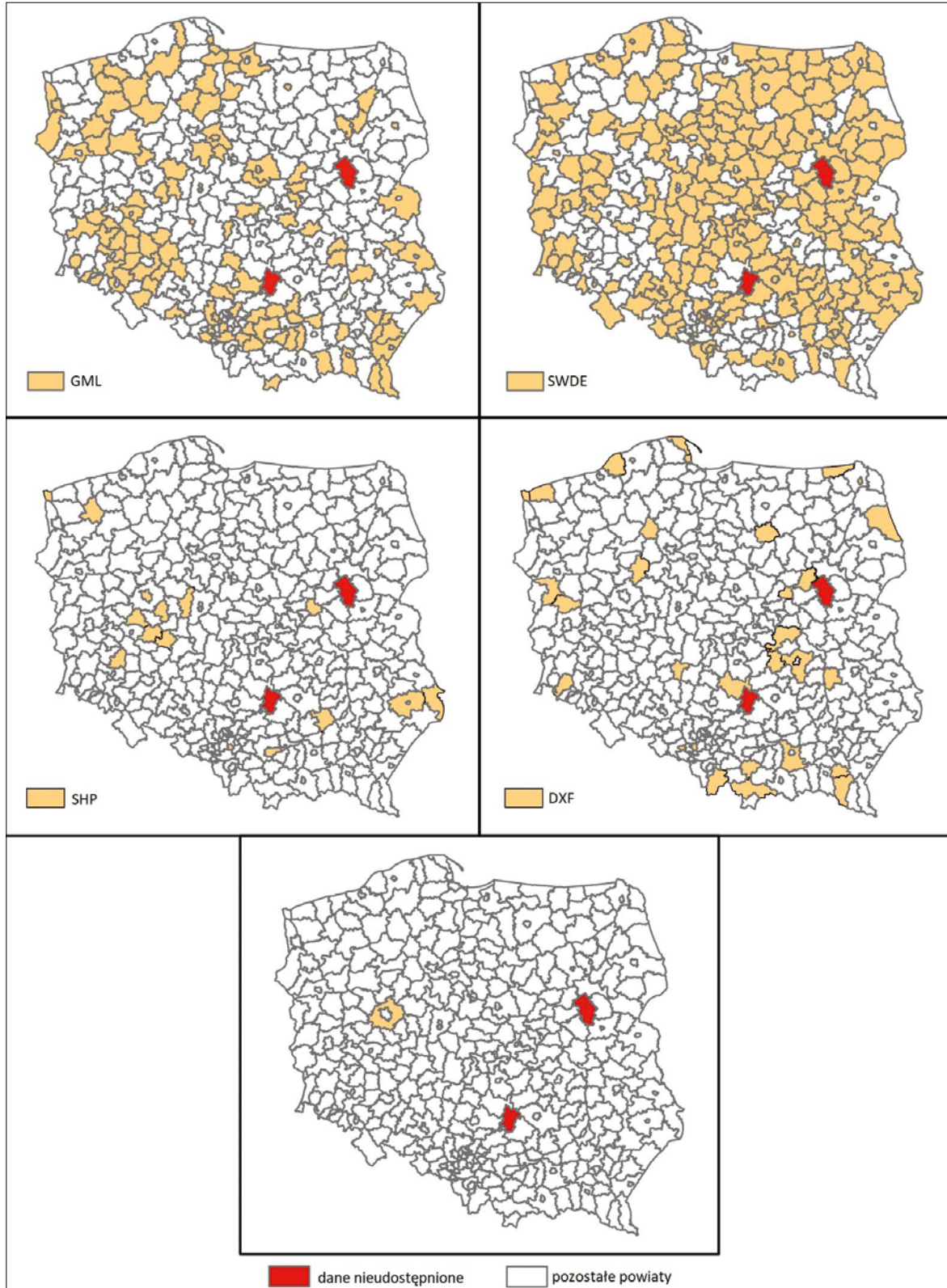
Ryc. 2.
Lista warstw w pliku GML w powiecie jeleniogórskim
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGİB
pozyskanych z PODGiK w powiecie jeleniogórskim

Ryc. 3.

Lista warstw w pliku GML w powiecie chrzanowskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGiB pozyskanych z PODGiK w powiecie chrzanowskim

Ryc. 4.

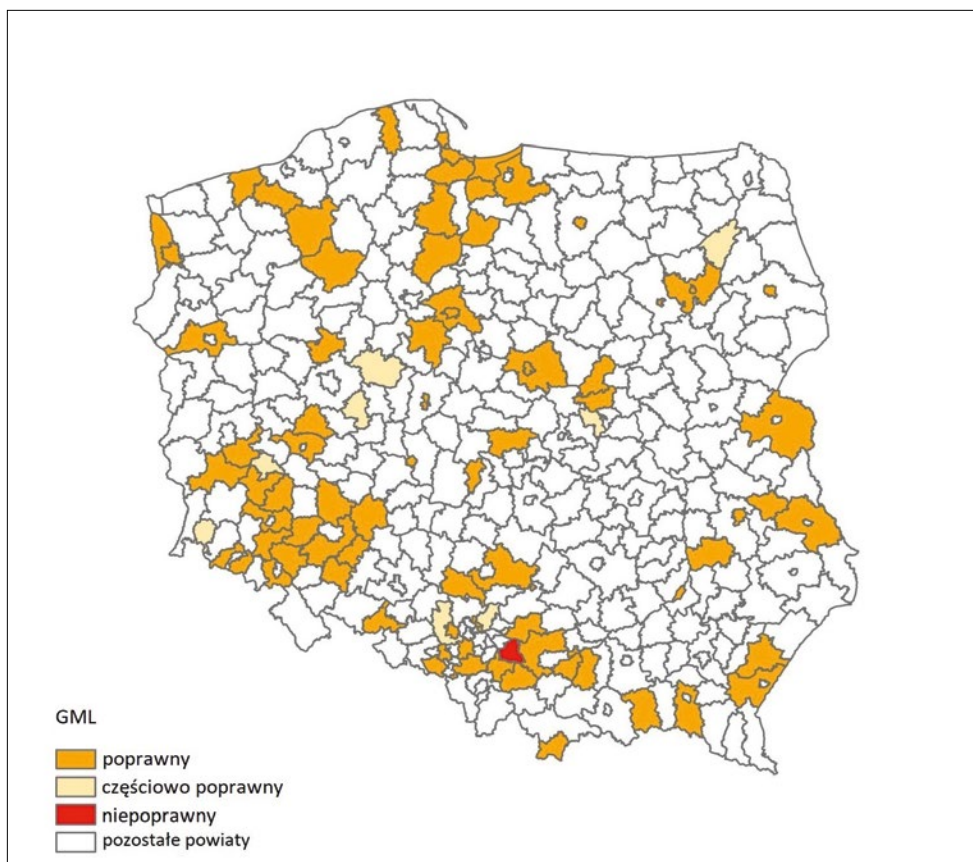
Formaty danych EGiB udostępnionych przez jednostki PODGiK w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGiB zebranych z PODGiK

wnioskowano o materiały (nie wliczając wyjątków prowadzących zasób oddzielnie) dla każdego z formatów. W większości dane zasobu udostępniane są w formacie SWDE (SWD i SWDE). W ten sposób dane preferują eksportować 223 powiaty, zwłaszcza w północno-wschodniej części Polski, w województwie warmińsko-mazurskim, podlaskim, ale także w łódzkim. Mimo posiadania części opisowej pliki SWDE nadal w dużej mierze nie są kompletne, brakuje rekordów, czasem są to nawet całe kolumny – co może być też wynikiem wadliwego wygenerowania pliku lub w przypadku bazy budynków, aktualizacja danych opisowych często dotyczy jedynie najnowszych budowli lub pojawia się w ramach prac geodezyjnych. Czasem też atrybuty opisowe generowane są niezależnie od części graficznej lub w innym formacie, co w trakcie analizy danych wydłuża jej czas. Drugim najczęściej używanym formatem jest GML, w którym zgodnie z rozporządzeniem należy wnioskowane dane udostępniać. W GML dane przekazało 120 starostw powiatowych. Starostwo dolnośląskie najlepiej dostosowało się do wytycznych, na 30 powiatów aż 19 przesłało materiały w GML. W tym formacie były udostępniane dość często w północno-zachodniej części kraju oraz na południu (województwo małopolskie i podkarpackie).

W formacie SHP dane udostępniło tylko 8 powiatów (łobeski, słupecki, krotoszyński, gostyński oraz Warszawa, Poznań, Kraków, Tychy), a 7 dodatkowo przesłało pliki w tym formacie jako alternatywny drugi plik. Od 22 powiatów otrzymano dane tylko w formacie DXF, natomiast w powiecie poznańskim zaproponowano skorzystanie z usługi WFS. Niektóre powiaty udostępniały dane w więcej niż jednym formacie, co wynika z błędów w generowaniu danych lub niedoprecyzowaniu formatu wnioskowanych danych. Do marca 2020 danych EGiB nie otrzymano z 2 powiatów.

Szczegółowe badania prowadzone są na wyselekcjonowanych obszarach. Dla potrzeb pozyskania informacji wstępnie wydzielono Regiony Miejskie, które posłużą dalszym analizom w trwającym projekcie. W skład wyznaczonych obszarów wchodzi 280 jednostek szczebla powiatowego (w całości lub pojedyncze gminy). Łącznie dane w wymaganym Ustawą formacie przesłało 89 powiatów (Ryc. 5). W 80 z nich udostępnione pliki GML spełniały wymagania i posiadały wszystkie zamawiane warstwy i atrybuty. W 8 powiatach otrzymano poprawne GML z pewnymi brakami (oznaczono na rycinie jako częściowo poprawne). Z reguły brakowało geometrii w warstwie klasoużytków lub pojedynczych warstw, któ-

Ryc. 5.

Poprawność plików GML w powiatach wchodzących w skład regionów miejskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGiB zebranych z PODGiK

re nie wyeksportowały się w trakcie generowania pliku lub były niepoprawne.

W 8 jednostkach dane udostępnione zostały w dwóch różnych formatach, w tym w 2 przypadkach niektóre obręby generowane były w innym rozszerzeniu z uwagi na pojawiające się błędy. W powiecie olkuskim część powiatu uzyskano w SWD, ponieważ Wolbrom sam prowadzi bazę ewidencyjną. W powiatach wchodzących w skład Regionów Miejskich znalazł się jeden, który nie spełniał standardów – wcześniej wspomniany powiat chrzanowski, oznaczony kolorem czerwonym.

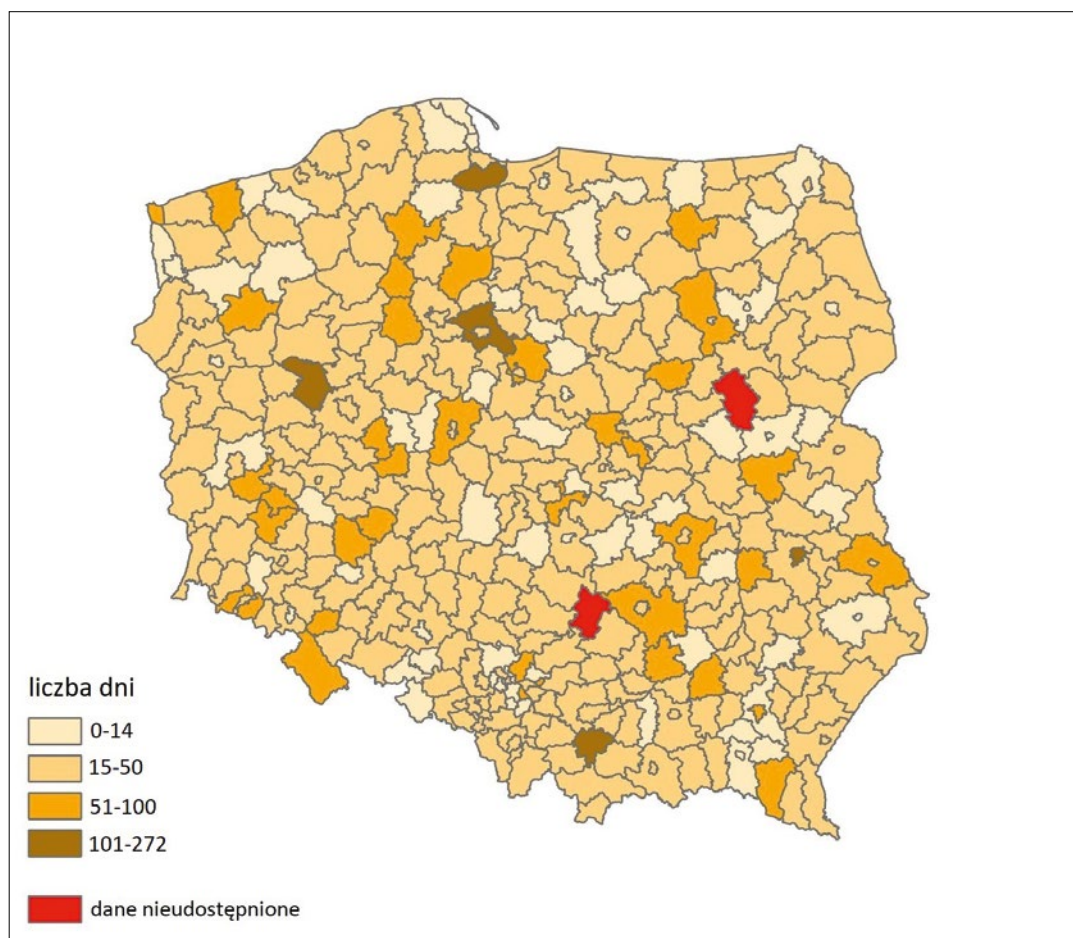
Z reguły baza EGiB udostępniana była w jednym pliku i w zależności od zawartości dane mogły osiągać duże rozmiary. Dla ułatwienia w generowaniu plików ODGIK udostępniały zasób również w podziale na obręby lub nawet mniejsze jednostki, co stanowiło m.in. ułatwienie w procesie obróbki danych i ograniczało ich rozmiar.

Czas realizacji wniosku w powiatach i miastach na prawach powiatu w Polsce

Zgodnie z Ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej PODGiK ma 14 dni na re-

alizację poprawnego wniosku w formie pisemnej lub elektronicznej wraz z kompletem załączników oraz po wniesieniu opłat (skarbowej, za nośnik, na którym udostępniane są dane i – w przypadku odpłatnego wniosku – opłaty za udostępnienie danych z zasobu). Średni czas przekazania danych wyniósł zatem 31 dni. Przy obliczaniu średniego czasu odesłania materiałów nie brano pod uwagę ich poprawności ani dodatkowych uzupełnień we wnioskach.

Na 380 powiatów 378 zdążyło udostępnić dane do marca 2020 r. Czas realizacji wniosku przez poszczególne powiaty został pokazany na Rycinie 6. Powiaty, które najszybciej odesłały dane, to Piekary Śląskie i powiat słupecki. Realizacja wniosku zajęła im jedynie 3 dni. Jeden dzień dłużej dane generował powiat rypiński. Łącznie w 14 ustawowych dniach zmieściło się 77 powiatów. Pozostałe 301 odesłało zamawiane dane z opóźnieniem sięgającym nawet 258 dni w przypadku powiatu szamotulskiego czy 220 dni w powiecie toruńskim. Z 280 powiatów wchodzących w obszar regionów miejskich nie otrzymano danych tylko z 1 jednostki.

Ryc. 6.

Czas potrzebny na udostępnienie danych EGiB w powiatach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGiB zebranych z PODGiK

Podsumowanie

Poprawnie skonstruowana i aktualizowana baza EGiB jest potrzebna w tworzeniu wiarygodnych analiz oraz definiowaniu odpowiednich zaleceń w prowadzeniu racjonalnej gospodarki przestrzennej i ograniczania niekorzystnych efektów nieodpowiedzialnej urbanizacji. Modernizacja EGiB jest czasochłonna i kosztowna, dlatego zazwyczaj prowadzi się ją w wybranych obrębach lub gminach, a stopień aktualizacji pomiędzy jednostkami może się różnić. Jej aktualizacja może przebiegać także na podstawie bieżących prac geodezyjnych (operaty) czy decyzji administracyjnych. Mimo to stworzenie jednolitej dla całego kraju bazy nie jest proste.

Wnioskowanie o dane ewidencyjne wiąże się z wieloma wyzwaniem. Zgodnie z ostatnimi informacjami zawartymi na stronie Geoportalu Krajowego (Ewidencja gruntów i budynków b.d.) baza danych ewidencyjnych prowadzona jest w 9 różnych systemach informacyjnych, co może stanowić utrudnienie przy tworzeniu ogólnopolskiej bazy ewidencyjnej. Czas realizacji zamawianych danych przez poszczególne jednostki także jest różny, a w wielu przypadkach brak bezpośredniego kontaktu z wydziałem generującym dane skutkuje opóźnieniem w realizacji wniosku. Łatwym rozwiązaniem byłoby np. stworzenie indywidualnych skrzynek ePUAP dla każdego z wydziałów odpowiedzialnych za bazę EGiB lub wprowadzenie opcji udostępniania danych przez geoportal danego powiatu.

Należałoby również ujednoczyć wytyczne odnośnie rodzaju składanych wniosków, pozostałych dokumentów

i wnoszenia opłat (skarbowych), a także sposobu ich wypełniania, co ułatwiłoby współpracę między wydziałem a wnioskodawcą. Warto rozważyć również wprowadzenie uniwersalnego sposobu udostępniania danych przez jednostki, dostępnego dla wszystkich, np. serwer WFS, który pozwala na szybkie przesyłanie dużych plików w bezpieczny sposób.

Dane EGiB są dostępne we wszystkich jednostkach na szczeblu powiatowym, jednak tylko część z nich udostępnia je w formacie określonym przez przepisy. Taka mnogość formatów nastręcza problemów w trakcie obróbki plików. Dane w standardzie GML można otworzyć za pomocą darmowego oprogramowania, dodatkowo są formatem pozwalającym na wymianę danych przestrzennych nie tylko w granicach kraju, ale i na zewnątrz.

Większość plików w formacie GML wygenerowana została poprawnie. Braki dotyczyły z reguły warstwy klasoużytków. W pozostałych formatach często brakowało nadanego układu odniesienia lub atrybutów opisowych. Otrzymane dane były z reguły generowane w podziale na kilka plików, ze względu na ich wagę, oprogramowanie, warunki sprzętowe oraz czas potrzebny na ich eksport.

Aktualny stan informatyzacji EGiB można od roku 2019 sprawdzić na Geoportalu Krajowym, zarówno dla terenów miejskich, jak i wiejskich, jednak bez ujednoliconej bazy wedle wytycznych zawartych w ustawie nie można mówić o spójnym EGiB dla Polski.

LITERATURA

- Chojka A., 2013, *Niejednoznaczność transformacji UML-GML*, Polskie Towarzystwo Informacji Przestrzennej, Roczniki Geomatyki, XI, 1(58), 22. Dostępne na: <http://yadda.icm.edu.pl/> [data dostępu: 20.05.2020].
- Główny Urząd Geodezji i Kartografii, 2015, *Informacja o działaniach podejmowanych wobec Głównego Geodety Kraju przez podmioty wykonujące zawodową działalność lobbingsową w 2012 r.*, GUGiK, Warszawa. Dostępne na: <http://www.gugik.gov.pl/bip/prawo/dzialalnosc-lobbingowa> [data dostępu: 10.05.2020].
- Izdebski W., 2017, *Analiza możliwości zwiększenia dostępności usług sieciowych WMS dotyczących danych ewidencji gruntów i budynków*, Polskie Towarzystwo Informacji Przestrzennej, Roczniki Geomatyki, XV, 4(79), 365.
- Miksa K., 2006, *Wytyczne techniczne modułu wymiany danych ewidencyjnych (export-import) w formacie SWDE/SWING w tym w trybie różnicowym*, załącznik nr 1, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Departament Katastru i Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego, Warszawa.
- Pakuła-Kwiecińska K., 2013, *GML – tak, wypaczenia – nie!*, Geoinformatyka. Dostępne na: <https://geoforum.pl/news/14913/gml-tak-wypaczenia-nie> – [data dostępu: 10.05.2020].

AKTY PRAWNE I ORZECZNICTWA

- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków*, DzU 2001 nr 38 poz. 454 z późn. zm. DzU 2019 poz. 393.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 września 2005 r. w sprawie sposobu, zakresu i trybu udostępniania danych zgromadzonych w rejestrze publicznym*, DzU 2005 nr 205 poz. 1692 z późn. zm., DzU 2018 poz. 29.
- Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 29 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ewidencji gruntów i budynków*, DzU 2013 poz. 1551.
- Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 9 lipca 2014 r. w sprawie udostępniania materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, wydawania licencji oraz wzoru Dokumentu Obliczenia Opłaty*, DzU 2014 poz. 917, DzU 2019 poz. 434.
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego*, DzU 2020 poz. 256.
- Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne*, DzU 2020 poz. 276.
- Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej*, DzU 2019 poz. 1429.
- Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytucjach badawczych*, DzU 2019 poz. 1350.
- Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych*, DzU 2018 poz. 1000.

ŹRÓDŁA INTERNETOWE I BAZY DANYCH

Autodesk – Chapter 1, DXF Format, https://www.autodesk.com/techpubs/autocad/acad2000/dxf/dxf_format.htm [data dostępu: 10.05.2020].

EGiB – Ewidencja Gruntów i Budynków, Geoportal Krajowy, <https://www.geoportal.gov.pl/uslugi/usluga-pobierania-wfs> [data dostępu: 07.05.2020].

ePUAP – Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej, <https://epuap.gov.pl/wps/portal> [data dostępu: 10.05.2020].

ESRI – Environmental Systems Research Institute, <https://www.esri.com/> [data dostępu: 07.05.2020].

Geoportal Infrastruktury Informacji Przestrzennej, Geoportal Krajowy, <https://www.geoportal.gov.pl/dane/dane-ewidencyjne> [data dostępu: 20.05.2020].

GUGiK – Główny Urząd Geodezji i Kartografii, <http://www.gugik.gov.pl/> [data dostępu: 07.05.2020].

Open Geospatial Consortium, <https://www.ogc.org/standards/wfs> [data dostępu: 07.05.2020].

Land and Property Register – rules, sharing and quality of data

#Land and Property Register, #data sharing, #National Geodetic and Cartographic Resource, #spatial data quality

Abstract

Land and Property Register or register of numerical and descriptive data is used, among others, in spatial planning as well as income tax or benefit assessment. Lack of modernised and valid database may have significant consequences, both for individual people and regional or local authorities. Data from 314 counties and 66 cities with county rights is being obtained since February 2019. The acquired data became the basis for this article. The procedures of submitting data requests and data access regulations were presented. Response time and completeness of acquired data was evaluated, as well as its conformity with the Ordinance of Minister of Administration and Digitization of 29 November 2013 which changes the ordinance of land and buildings registry. So far, 378 local government units have shared collected data with the average response time of 1 month.